Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN RICHARD DE LA TOUR
8 päivänä lokakuuta 2020[1]

Asia C-221/19

AV,
Pomorski Wydział Zamiejscowy Departamentu Do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowejin
osallistuessa asian käsittelyyn

(Ennakkoratkaisupyyntö – Sąd Okręgowy w Gdańsku (Gdanskin alueellinen tuomioistuin, Puola))

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Puitepäätös 2008/909/YOS – 8 artiklan 2–4 kohta, 17 artiklan 1 kohta ja 19 artikla – Yhtenäistuomion antamiseen liittyvässä menettelyssä otetaan huomioon toisessa jäsenvaltiossa määrätty rangaistus, jonka täytäntöönpano on siirretty jäsenvaltioon, jossa yhtenäistuomio annetaan – Puitepäätös 2008/675/YOS – Soveltamisala – 3 artiklan 3 kohta – Aiempien rangaistusten huomioon ottamisen vaikutus rangaistukseen

I Johdanto

1. Tämä ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa 24.7.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/675/YOS[2] 3 artiklan 3 kohdan sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/909/YOS[3]
8 artiklan 2–4 kohdan, 17 artiklan 1 kohdan ja 19 artiklan tulkintaa, sellaisena kuin jälkimmäinen puitepäätös on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS.[4]

2. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty Sąd Okręgowy w Gdańskussa (Gdanskin alueellinen tuomioistuin, Puola) vireillä olevassa menettelyssä, jossa tämän on määrä antaa AV:tä koskeva yhtenäistuomio, joka kattaa erityisesti toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa määrätyn, vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen, joka pannaan täytäntöön Puolassa.

1 Alkuperäinen kieli: ranska.
2 EUVL 2008, L 220, s. 32.
3 EUVL 2008, L 327, s. 27 ja oikaisu EUVL 2018, L 243, s. 21.
4 EUVL 2009, L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2008/909.

3. Yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely mahdollistaa yhteisen rangaistuksen määräämisen useiden, eri tuomioissa määrättyjen rangaistusten perusteella. Silloin, kun tuomiot on annettu eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa, yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn soveltaminen herättää kysymyksiä siitä, onko se puitepäätösten 2008/675 ja 2008/909 mukainen.

4. Unionin tuomioistuimella on tässä asiassa tilaisuus täsmentää noiden kahden puitepäätöksen mukaisten sääntöjen välistä suhdetta. On erityisesti ratkaistava, voiko jossain jäsenvaltiossa annetun aiemman tuomion huomioon ottaminen tapahtua pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa, yhtenäistuomion antamiseen liittyvässä menettelyssä silloin, kun aiemman tuomion täytäntöönpano on siirretty jäsenvaltioon, jossa yhtenäistuomio on tarkoitus antaa.

5. Ehdotan tässä ratkaisuehdotuksessa, että unionin tuomioistuin toteaisi, että puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä saman päätöksen johdanto-osan 14 perustelukappaleen kanssa, on tulkittava siten, ettei se lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin ottaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen uuden rikosoikeudellisen menettelyn, jossa annetaan yhtenäistuomio, yhteydessä huomioon toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman aiemman tuomion, jonka täytäntöönpano on puitepäätöksen 2008/909 sääntöjen mukaisesti siirretty jäsenvaltioon, jossa kyseinen menettely on vireillä. Sen tuomioistuimen, jossa yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely on vireillä, kuuluu kuitenkin tapauskohtaisen tarkastelun päätteeksi varmistaa konkreettisen tilanteen perusteella, että kyseisestä menettelystä ei ole seurauksena, että jäsenvaltiossa, jossa uusi menettely on vireillä, puututaan aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumotaan ne tai tarkistetaan niitä. Yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn soveltaminen ei varsinkaan saa johtaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamassa tuomiossa määrättyä alkuperäistä rangaistusta lievemmän yhteisen rangaistuksen määräämiseen eikä tuon tuomion vaikutusten kumoamiseen.

6. Ehdotan unionin tuomioistuimelle myös, että se toteaisi, että puitepäätöksen 2008/909 8 artiklaa, 17 artiklan 1 kohtaa ja 19 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaista, yhtenäistuomion antamiseen liittyvää menettelyä, kunhan siinä noudatetaan täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvaa lähtökohtaista velvollisuutta tunnustaa sille siirretty tuomio ja panna täytäntöön rangaistus, jonka kesto ja luonne vastaavat aiemman tuomion antaneessa jäsenvaltiossa määrättyjä. Ainoastaan edellä mainitun puitepäätöksen 8 artiklan 2–4 kohdassa säädetyissä tiukoissa rajoissa voidaan yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn kohteena olevan alkuperäisen rangaistuksen kestoa tai luonnetta tarvittaessa mukauttaa ennen yhtenäistuomion antamista.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Puitepäätös 2008/675

7. Puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan 2, 3, 6, 7 ja 14 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Tampereella kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti neuvosto hyväksyi 29 päivänä marraskuuta 2000 toimenpideohjelman rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi – –, jonka mukaan olisi hyväksyttävä ’yksi tai useampia välineitä, joilla vakiinnutetaan periaate siitä, että jäsenvaltion tuomioistuimen on voitava ottaa huomioon muissa jäsenvaltioissa annetut lopulliset rikostuomiot arvioidessaan rikoksentekijän rikoshistoriaa, todetessaan mahdolliset uusimistapaukset ja määrittäessään sovellettavat rangaistuksen tyypit ja täytäntöönpanomenettelyt’.

(3) Tämän puitepäätöksen tarkoituksena on asettaa jäsenvaltioille vähimmäisvelvoite ottaa huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetut tuomiot. – –

– –

(6) Muista välineistä poiketen tämän puitepäätöksen tarkoituksena ei ole yhdessä jäsenvaltiossa annettujen tuomioistuinten päätösten täytäntöönpano muissa jäsenvaltioissa, vaan sen mahdollistaminen, että yhdessä jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla voi olla vaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa meneillään olevassa uudessa rikosprosessissa edellyttäen, että aiemmilla kansallisilla tuomioilla on tällaisia vaikutuksia kyseisen toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan.

Sen vuoksi tässä puitepäätöksessä ei velvoiteta ottamaan huomioon tällaisia aiempia tuomioita esimerkiksi tapauksissa, joissa sovellettavien välineiden nojalla saadut tiedot ovat riittämättömiä tai joissa kansallinen tuomio ei olisi ollut mahdollinen teosta, josta aiempi tuomio on annettu, tai joissa aiemmin määrättyä seuraamusta ei tunneta kansallisessa oikeusjärjestelmässä.

(7) Toisessa jäsenvaltiossa annetulla tuomiolla olisi oltava vastaavat vaikutukset kuin kansallisen tuomioistuimen antamalla tuomiolla niin rikosoikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, itse rikosoikeudenkäynnissä kuin tuomion täytäntöönpanovaiheessa.

– –

(14) Puuttuminen tuomioon tai sen täytäntöönpanoon kattaa muun muassa tilanteet, joissa aiemmassa tuomiossa määrätty seuraamus on toisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan sulautettava tai sisällytettävä toiseen seuraamukseen, joka puolestaan on tämän jälkeen tosiasiallisesti pantava täytäntöön, mikäli ensimmäistä tuomiota ei ole jo pantu täytäntöön tai sen täytäntöönpanoa ei ole siirretty toiseen jäsenvaltioon.”

8. Puitepäätöksen 2008/675 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että päätöksen ”tarkoituksena on määritellä edellytykset, joiden täyttyessä henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa yhdessä jäsenvaltiossa otetaan huomioon samalle henkilölle toisissa jäsenvaltioissa eri tosiseikkojen perusteella annetut aiemmat tuomiot”.

9. Saman puitepäätöksen 3 artiklan, jonka otsikkona on ”Toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion huomioon ottaminen uudessa rikosprosessissa”, sanamuoto on seuraava:

”1. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa samalle henkilölle toisissa jäsenvaltioissa eri tosiseikkojen perusteella annetut aiemmat tuomiot, joista on saatu tietoa keskinäiseen oikeusapuun tai rikosrekisteritietojen vaihtoon sovellettavien sopimusten mukaisesti, otetaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti huomioon samassa määrin kuin vastaavat kansalliset tuomiot otetaan huomioon ja että niihin liitetään vastaavat oikeusvaikutukset kuin aiempiin kansallisiin tuomioihin.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan rikosoikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, itse rikosoikeudenkäynnin aikana ja tuomion täytäntöönpanovaiheessa erityisesti rikosprosessissa sovellettavien menettelysääntöjen osalta, joihin kuuluvat tutkintavankeutta, rikoksen määrittelyä ja rangaistuksen tyyppiä ja tasoa sekä tuomion täytäntöönpanoa koskevat säännöt.

3. Toisissa jäsenvaltioissa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamisesta 1 kohdan mukaisesti ei ole seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio puuttuisi aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumoaisi tai tarkistaisi niitä.

4. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta 3 kohdan mukaisesti siinä tapauksessa, että jos aiempi tuomio olisi ollut uutta prosessia hoitavan jäsenvaltion antama kansallinen tuomio, aiemman tuomion huomioon ottamisen seurauksena olisi ollut kyseisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan puututtava aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumottava ne tai tarkistettava niitä.

5. Jos rikos, jota uusi prosessi koskee, oli tehty ennen kuin aiempi tuomio oli määrätty tai pantu täysimääräisesti täytäntöön, 1 ja 2 kohdan seurauksena ei saa olla se, että jäsenvaltiot ovat velvollisia soveltamaan rangaistusten määräämistä koskevia kansallisia sääntöjään, jos niiden soveltaminen sellaisenaan ulkomailla annettuihin tuomioihin rajoittaisi tuomaria tämän määrätessä rangaistuksen uudessa prosessissa.

Jäsenvaltioiden on kuitenkin varmistettava, että niiden tuomioistuimet voivat tällaisissa tapauksissa muulla tavoin ottaa huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetut aiemmat tuomiot.”

2. Puitepäätös 2008/909

10. Puitepäätöksen 2008/909 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan:

a) ’tuomiolla’ tuomion antaneen valtion tuomioistuimen antamaa lainvoimaista päätöstä tai määräystä, jolla luonnolliselle henkilölle määrätään rangaistus;

b) ’rangaistuksella’ rikosoikeudenkäynnin perusteella rikoksen johdosta määrätyksi tai määräämättömäksi ajaksi määrättyä vapausrangaistusta tai muuta toimenpidettä, joka käsittää vapauden menetyksen;

c) ’tuomion antaneella valtiolla’ jäsenvaltiota, jossa tuomio on annettu;

d) ’täytäntöönpanovaltiolla’ jäsenvaltiota, johon tuomio lähetetään sen tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten.”

11. Puitepäätöksen 2008/909 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämän puitepäätöksen tarkoituksena on vahvistaa säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion on tuomitun sosiaalisen kuntoutuksen helpottamiseksi tunnustettava tuomio ja pantava rangaistus täytäntöön.

– –

3. Tätä puitepäätöstä sovelletaan ainoastaan tässä puitepäätöksessä tarkoitettuun tuomioiden tunnustamiseen ja rangaistusten täytäntöönpanoon. – –”

12. Puitepäätöksen 2008/909 8 artiklassa, jonka otsikkona on ”Tuomion tunnustaminen ja rangaistuksen täytäntöönpano”, säädetään seuraavaa:

”1. Täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on tunnustettava 4 artiklan mukaisesti ja 5 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen lähetetty tuomio ja toteutettava viipymättä kaikki tarvittavat toimenpiteet rangaistuksen täytäntöönpanemiseksi, jollei se päätä vedota johonkin 9 artiklassa säädettyyn perusteeseen kieltäytyä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta.

2. Jos rangaistuksen kesto ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi päättää mukauttaa rangaistusta ainoastaan, jos se ylittää samankaltaisista rikoksista asianomaisen valtion kansallisessa lainsäädännössä säädetyn enimmäisrangaistuksen. Mukautettu rangaistus ei saa olla lyhyempi kuin samankaltaisista rikoksista täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä säädetty enimmäisrangaistus.

3. Jos rangaistus ei ole luonteeltaan täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi mukauttaa rangaistusta täytäntöönpanovaltion omassa lainsäädännössä samankaltaisista rikoksista säädettyyn rangaistukseen tai toimenpiteeseen. Tällaisen rangaistuksen tai toimenpiteen on mahdollisimman pitkälti vastattava tuomion antaneessa valtiossa määrättyä rangaistusta, minkä vuoksi rangaistusta ei voida muuntaa taloudelliseksi rangaistukseksi.

4. Mukautettu rangaistus ei saa olla luonteeltaan tai kestoltaan ankarampi kuin tuomion antaneen valtion määräämä rangaistus.”

13. Saman puitepäätöksen 17 artiklan, jonka otsikkona on ”Täytäntöönpanoon sovellettava lainsäädäntö”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Rangaistuksen täytäntöönpanoon sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä. Jollei 2 ja 3 kohdasta muuta johdu, täytäntöönpanovaltion viranomaisilla on yksin toimivalta päättää

täytäntöönpanomenettelyistä ja määrätä kaikista niihin liittyvistä toimenpiteistä, myös ennenaikaiseen tai ehdonalaiseen vapauteen päästämisen perusteista.”

14. Saman puitepäätöksen 19 artiklassa, jonka otsikkona on ”Yleinen armahdus, armahdus, tuomion uudelleenkäsittely”, säädetään seuraavaa:

”1. Sekä tuomion antanut valtio että täytäntöönpanovaltio voivat myöntää yleisen armahduksen tai armahduksen.

2. Vain tuomion antanut valtio voi tehdä päätöksen sellaisen tuomion uudelleenkäsittelyä koskevien hakemusten johdosta, jolla on määrätty tämän puitepäätöksen mukaisesti täytäntöön pantava rangaistus.”

B Puolan lainsäädäntö

15. Puolan 6.6.1997 annetun rikoslain (Kodeks karny),[5] sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 85 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Yhtenäisrangaistus ei kata rangaistuksia, jotka on määrätty rikoslain 114a §:ssä tarkoitetuilla tuomioilla.”

16. Rikoslain 114a §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Langettavana tuomiona pidetään myös sellaista lainvoimaista rikoksesta annettua tuomiota, jonka on antanut rikosasiassa toimivaltainen tuomioistuin toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, paitsi jos teko ei ole Puolan rikoslain mukaan rikos, jos tekijää ei tuomita rangaistukseen tai jos on määrätty rangaistus, jota laissa ei tunneta.

2. Jos ratkaisun antaa 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin asioissa, jotka koskevat

1) langettavan tuomion antamisen jälkeen voimaan tulleen uuden rikoslain soveltamista

2) rikosrekisteritietojen poistamista

– sovelletaan lakia, joka on voimassa paikkakunnalla, jossa tuomio on annettu. – –

3. 1 momentin säännöstä ei sovelleta, jos rikosrekisteristä tai – – unionin jäsenvaltion tuomioistuimelta saadut tiedot eivät ole riittäviä tuomitun rangaistuksen määrittämiseen tai jos määrätyn rangaistuksen osalta myönnetään armahdus siinä valtiossa, jossa tuomio on annettu.”

III Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

17. Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen mukaan AV on tuomittu neljällä yksittäisellä tuomiolla, joista kolme on Puolan tuomioistuinten ja yksi Saksan tuomioistuimen antama.

[5] Dz. U. nro 88, järjestysnumero 553; jäljempänä rikoslaki.

18. AV jätti ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen tuomioistuimeen 31.7.2018 hakemuksen häntä koskevan yhtenäistuomion antamisesta. Kyseisen tuomioistuimen mukaan täytäntöönpanokelpoisia ovat kaksi tuomiota: yhtäältä Landgericht Lüneburgin (Lüneburgin alueellinen tuomioistuin, Saksa) 15.2.2017 antamalla tuomiolla määrätty rangaistus, jota AV suorittaa 1.9.2016–29.11.2021, ja toisaalta ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen 24.2.2010 antamallaan tuomiolla määräämä rangaistus, joka AV:n on määrä suorittaa 29.11.2021–30.3.2030. Landgericht Lüneburgin tuomio on ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen 12.1.2018 antamalla päätöksellä tunnustettu täytäntöönpanokelpoiseksi Puolassa. Kyseisen tuomioistuimen mukaan kyseisessä päätöksessä teot luokitellaan oikeudellisesti Puolan lainsäädännön mukaan; siinä on todettu, että vapaudenmenetyksen käsittävä, viiden vuoden ja kolmen kuukauden pituinen yhteinen rangaistus oli täytäntöönpanokelpoinen; ja rangaistus oli kestoltaan yhtä pitkä kuin Landgericht Lüneburgin tuomiolla määrätty rangaistus.

19. Yhtenäistuomion antamista koskevassa hakemuksessaan AV väitti, että koska Landgericht Lüneburgin antama tuomio oli tunnustettu täytäntöönpanokelpoiseksi Puolassa, yhtenäistuomion antamisen edellytykset täyttyivät ja että tuo tuomio pitäisi antaa täyden sulauttamisen periaatetta soveltaen.

20. AV vetosi hakemuksensa tueksi siihen, että oli olemassa ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen 29.1.2014 antama yhtenäistuomio, jolla rangaistus, joka oli määrätty Landgericht Göttingenin (Göttingenin alueellinen tuomioistuin, Saksa) 13.3.2012 antamalla ja Puolassa täytäntöönpanokelpoiseksi tunnustetulla tuomiolla, oli yhdistetty ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen antamaan tuomioon. Tämä huomauttaa, että kyseisestä yhtenäistuomiosta on tullut lainvoimainen.

21. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa näillä perusteilla, että sen on selvitettävä, ovatko puitepäätösten 2008/675 ja 2008/909 asiaankuuluvat säännökset esteenä sille, että Puolassa annettu yhtenäistuomio voisi kattaa mainitussa jäsenvaltiossa määrättyjä rangaistuksia ja niitä toisessa jäsenvaltiossa määrättyjä rangaistuksia, jotka on tunnustettu täytäntöönpanokelpoiseksi Puolassa.

22. Kansallinen tuomioistuin selittää myös, että rikoslain 85 §:n 4 momentin nojalla, kun se luetaan yhdessä saman lain 114a §:n kanssa, yhtenäistuomio ei Puolan oikeusjärjestyksessä kata rikosasioissa toimivaltaisen toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamia tuomioita.

23. Puolan lainsäädännön mukaisen, yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn osalta kansallinen tuomioistuin selostaa, että menettelyn päättävä tuomio sijoittuu asiaratkaisun ja rangaistuksen täytäntöönpanon välimaastoon ja kattaa lainvoiman saaneissa tuomioissa määrätyt rangaistukset, jotta voitaisiin ikään kuin oikaista oikeudellista reagointia sellaisiin rikoksiin, jotka olisi voitu käsitellä yhdessä ja samassa menettelyssä, ja siten ”rationalisoida rangaistuksia” ilman, että yhtenäistuomio tarkoittaisi puuttumista kyseisiin yksittäisiin tuomioihin. Yhtenäistuomiolla ei varsinkaan ole vaikutusta tietyn rikoksen tekijän syyllisyyden toteamiseen sellaisena kuin se on esitetty asiaratkaisussa.

24. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan se, että yhtenäistuomiossa otettaisiin huomioon yhtäältä jossain jäsenvaltiossa määrätyt rangaistukset, jotka on tunnustettu toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvaa täytäntöönpanoa varten, ja toisaalta jälkimmäisessä jäsenvaltiossa määrätyt rangaistukset, mahdollistaisi monta rikostuomiota saaneen henkilön rikollisen toiminnan kokonaisarvioinnin. Se edistäisi yhteisen oikeusalueen rakentamista.

25. Kansallinen tuomioistuin toteaa lisäksi, että jos jossain jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan sen täytäntöönpanemiseksi toisessa jäsenvaltiossa, kuten puitepäätöksessä 2008/909 säädetään, sellaisen tuomion olisi katsottava muodostavan perustan kaikille niille prosessia ja täytäntöönpanoa koskeville päätöksille, joita ovat velvollisia tekemään sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa tuomio pannaan täytäntöön. Toisessa jäsenvaltiossa täytäntöönpantavaksi tunnustetusta tuomiosta tulisi näin ollen osa kyseisen jäsenvaltion oikeusjärjestystä ja se olisi pantava täytäntöön tuon jäsenvaltion oikeussäännösten mukaisesti, mikä kansallisen tuomioistuimen mukaan myös käy selvästi ilmi puitepäätöksen 2008/909 17 artiklan 1 kohdasta.

26. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaakin, että se, ettei olisi mahdollista antaa yhtenäistuomiota, jossa otettaisiin huomioon jossain jäsenvaltiossa määrätyt ja toisessa jäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoiseksi tunnustetut rangaistukset, tarkoittaisi, että yhdessä ainoassa jäsenvaltiossa usean tuomion saaneen kansalaisen tilanne olisi suotuisampi kuin eri jäsenvaltioissa tuomitun kansalaisen. Kansallisen tuomioistuimen mielestä on varmistettava unionin tasolla, että samankaltaisissa tilanteissa olevia kansalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti.

27. Tässä tilanteessa Sąd Okręgowy w Gdańsku päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko puitepäätöksen [2008/675/YOS] 3 artiklan 3 kohtaa, jossa säädetään, että ’toisissa jäsenvaltioissa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamisesta 1 kohdan mukaisesti ei ole seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio puuttuisi aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumoaisi tai tarkistaisi niitä’, tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitettuna puuttumisena ei pidetä ainoastaan sitä, että [jäsen]valtiossa annettu tuomiolla määrätty rangaistus otetaan huomioon yhtenäistuomiossa, vaan myös sitä, että annettaessa yhtenäistuomio otetaan huomioon tällainen toisessa [jäsen]valtiossa määrätty, täytäntöön pantavaksi otettu rangaistus yhdessä tässä valtiossa annetun tuomion kanssa?

2) Voidaanko puitepäätöksen [2008/909/YOS] säännösten, jotka koskevat eksekvatuurimenettelyn periaatteita ja jotka vahvistetaan [sen] 8 artiklan 2–4 kohdassa sekä 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa, joiden mukaan ’sekä tuomion antanut valtio että täytäntöönpanovaltio voivat myöntää yleisen armahduksen tai armahduksen’ (1 kohta) ja ’vain tuomion antanut valtio voi tehdä päätöksen sellaisen tuomion uudelleenkäsittelyä koskevien hakemusten johdosta, jolla on määrätty [tämän] puitepäätöksen mukaisesti täytäntöön pantava rangaistus’ (2 kohta), ja 17 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä, jonka mukaan ’rangaistuksen täytäntöönpanoon sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä’, mukaan antaa yhtenäistuomio, jossa otetaan huomioon rangaistukset, jotka on määrätty [jäsen]valtiossa annetulla tuomiolla, joka on otettu täytäntöön pantavaksi toisessa [jäsen]valtiossa yhdessä tässä valtiossa annetun tuomion kanssa yhtenäistuomiolla?”

28. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Puolan, Tšekin, Espanjan ja Unkarin hallitukset sekä Euroopan komissio. Puolan, Tšekin ja Espanjan hallitukset sekä Euroopan komissio ovat vastanneet unionin tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin määräajassa.

IV Asian tarkastelu

29. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuimelta tulkintaa yhtäältä puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdasta sekä toisaalta puitepäätöksen 2008/909 8 artiklan 2–4 kohdasta, 17 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä virkkeestä ja 19 artiklasta.

30. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee lähinnä sitä, onko mainittujen säännösten tulkittava olevan esteenä sille, että tuomioistuin siinä jäsenvaltiossa, jossa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus on puitepäätöksen 2008/909 mukaisesti määrä panna täytäntöön, antaa yhtenäistuomion, joka kattaa molempien jäsenvaltioiden tuomioistuinten määräämät rangaistukset.

31. Kansallinen tuomioistun, joka kaipaa tarkempaa tietoa mainittujen säännösten tulkinnasta, muistuttaa, että rikoslain 85 §:n 4 momentissa, kun se luetaan yhdessä saman lain 114a §:n kanssa, suljetaan pois yhtenäistuomion antaminen, jos se käsittää toisen jäsenvaltion tuomioistuimen määräämän rangaistuksen.

32. Ennen kuin lausun käsitykseni siitä, onko jäsenvaltion tuomioistuimen, joka on saanut käsiteltäväkseen rangaistusten yhdistämistä koskevan hakemuksen, otettava huomioon toisessa jäsenvaltiossa määrätty aiempi rangaistus, haluan esittää joitain huomautuksia tämäntyyppisestä menettelystä.

A Alustavia huomautuksia yhtenäisrangaistuksesta

33. Yleisesti voidaan todeta, että yhtenäisrangaistusta, joka Puolassa toteutetaan yhtenäistuomion antamiseen liittyvänä menettelynä, on tapana soveltaa rikosten reaalikonkurrenssitilanteissa. Reaalikonkurrenssi kattaa tilanteen, jossa henkilö syyllistyy useisiin rikoksiin ennen kuin ensimmäisestä on annettu lainvoimainen tuomio. Asianomainen saa tuomion eri teoista erillisissä oikeudenkäynneissä, jotka saatetaan käydä eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa. Tällöin yhtenäisrangaistus mahdollistaa yhtenäisen kohtelun kahden erilaisen tilanteen välillä: silloin, kun konkurrenssissa olevat rikokset käsitellään samassa prosessissa, ja silloin, kun ne käsitellään erikseen.

34. Alkuperäisiä rangaistuksia koskevassa yhtenäisrangaistuksessa on kyse sellaisen yhteisen rangaistuksen määräämisestä, joka määrältään vastaa sitä alkuperäistä rangaistusta, joka on säädetty rikoksesta, josta on säädetty ankarin rangaistus, ja siihen näin sulautuvat muista rikoksista säädetyt alkuperäiset rangaistukset, sillä niiden katsotaan sisältyvän ankarimpaan rangaistukseen. Tuomittu suorittaa vain tuon rangaistuksen. On kyse oikeudellisesta fiktiosta, jonka myötä on mahdollista katsoa, että näin kaikki rangaistukset suoritetaan yhdellä kerralla ja samanaikaisesti. Yhtenäisrangaistuksella voidaankin välttää alkuperäisten rangaistusten pelkkä yhteenlaskeminen eli aineellinen kumuloituminen, joka käsittää rangaistusten määräämisen erikseen kustakin konkurrenssissa olevasta rikoksesta, jolloin ne pannaan täytäntöön erikseen ja kumulatiivisesti. Kun useita rikoksia käsitellään yhdessä, yhtenäisrangaistus voidaan määrätä yhdessä menettelyssä langettavalla tuomiolla tai erillisissä menettelyissä yhtenäistuomiolla.

35. Yhtenäisrangaistus, jolla vältetään niiden yhteenlaskeminen, on keino niiden rangaistusten keston lyhentämiseksi, jotka useisiin konkurrenssissa oleviin rikoksiin syyllistyneen ja niistä useaan otteeseen tuomitun henkilön on lopulta suoritettava. Tämä järjestelmä korjaa rangaistusten kumulaation mahdollisesti suhteellisuusperiaatteen vastaisia vaikutuksia. Taustalla on se ajatus, että rangaistusten pelkkä matemaattinen yhteenlaskeminen olisi ristiriidassa

rangaistuksen erään päätehtävän kanssa, sellaisena kuin se tunnetaan nykypäivän seuraamusjärjestelmässä, nimittäin tuomittujen uudelleen sopeutuminen yhteiskuntaan. Siinä on kyse rangaistusten yksilökohtaisen määräämisen periaatteen täytäntöönpanosta, ja toisin kuin määrättyjen rangaistusten pelkkä yhteenlaskeminen tuo periaate mahdollistaa sen, että voidaan ottaa huomioon tuomitun käytös, hänen persoonansa sekä hänen taloudellinen tilanteensa, perhetilanteensa ja sosiaalinen tilanteensa. [6]

36. Kumulaation kielteisten vaikutusten korjaaminen voi siis osoittautua välttämättömäksi rangaistusten täytäntöönpanovaiheessa. Rikostuomioistuinten harkintavallan on tässä yhteydessä säilyttävä, jotta erillisissä prosesseissa määrättyjen rangaistusten täytäntöönpanossa löydettäisiin tasapaino tehokkaan rankaisemisen ja tuomittujen uudelleen sopeutumista yhteiskuntaan koskevan tavoitteen välillä. Siinä vaiheessa ei enää ole kyse sen arvioimisesta, onko syytetty todellakin tehnyt rikoksen, ja jos niin on tapahtunut, pohtia, mikä olisi asianmukainen rangaistus syytteen kohteena olevasta toiminnasta. Yhtenäisrangaistusta koskevassa menettelyssä, joka toteutetaan rangaistusten täytäntöönpanovaihteessa yhden ja saman jäsenvaltion alueella, tuomioistuimen on viran puolesta määritettävä sellainen yhteinen rangaistus, joka ei ole esteenä tehokkaan rankaisemisen vaatimukselle ja joka rangaistusten välttämättömän yksilökohtaisen määräämisen kautta on sekä rangaistusten oikeasuhtaisuuden periaatteen että rangaistuksella olevan, yhteiskuntaan uudelleen sopeuttamisen tehtävän mukainen. Tuomioistuimella on siis liikkumavaraa, sillä yhteisen rangaistuksen määrän ratkaiseminen kuuluu sille. Sen tekemä arviointi voi siltä osin perustua monenlaisiin kriteereihin, kuten eri rangaistuksiin johtaneiden asioiden olosuhteisiin, tekijän persoonaan sekä rikosten tyyppiin, määrään ja törkeyteen.

37. Silloin, kun yhtenäisrangaistusta koskeva menettely tunnetaan sisäisessä lainsäädännössä, tuomioistuimen on toimittava viran puolesta puitepäätöksessä 2008/675 asetettujen sääntöjen ja rajoitusten mukaisesti riippumatta siitä, toteutuiko rikosoikeudenkäynti yhdessä ainoassa vai useammassa jäsenvaltiossa. Yhtenäisrangaistushakemusta käsittelevään tuomioistuimeen kohdistuu tällöin kyseisen puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdassa asetettu erityinen vaatimus, nimittäin sen tekemällä päätöksellä ei saa puuttua toisessa jäsenvaltiossa annettuun tuomioon.

B Yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely

38. Yhteisen rangaistuksen antaminen on rikosten, rikkomusten ja verorikosten reaalikonkurrenssitilanteen käsittelemisessä Puolan oikeusjärjestyksessä käytetty oikeudellinen tekniikka.

39. Yhteinen rangaistus on muodoltaan erityisrangaistus, joka määrätään niiden ratkaisujen nojalla, jotka koskevat henkilön syyllisyyttä useisiin rikoksiin ja niistä kustakin määrättyjä rangaistuksia (alkuperäiset rangaistukset). Asiaa käsittelevä tuomioistuin päättää yhteisestä rangaistuksesta ottamalla huomioon alkuperäiset rangaistukset. Edellytyksenä yhteisen rangaistuksen määräämiselle on, että kyseessä olevat alkuperäiset rangaistukset ovat

[6] Ks. tältä osin julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386), jossa hän toteaa, että ”kaikkien tiettynä ajanjaksona tehdyistä teoista, joista henkilö ei kyseisenä ajanjaksona ole saanut mitään varoitusta tai joutunut vastuuseen, määrättyjen rangaistusten yhteenlasku voi useimmiten vaikuttaa liian ankaralta suhteessa rikoksentekijän persoonaan ja tekojen olosuhteisiin ja siten epäoikeudenmukaiselta. Jos rangaistus on epäoikeudenmukainen, se herättää varmemmin vastustusta ja siten edistää rikosten uusimista eikä käyttäytymisen muuttumista. Tästä syystä tuomarille on annettu valta tarvittavaa yksilökohtaista määräämistä koskevan harkintansa mukaisesti lain rajoissa yhdistää parhaalla mahdollisella tavalla rangaistukset rikoksista, jotka rikollinen on tehnyt tiettynä elämänsä ajanjaksona” (49 kohta).

täytäntöönpantavissa ja ettei niitä ole vielä pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Rangaistusta, joka on jo pantu täytäntöön kokonaisuudessaan, ei siksi voida yhdistää muihin rangaistuksiin yhteisen rangaistuksen määräämistä varten.

40. Asiaa käsittelevän tuomioistuimen tehtävänä on arvioida yhteisen rangaistuksen määrä kansallisen lainsäädännön asettamissa rajoissa ja ottamalla huomioon varsinkin sellaiset seikat kuin asianomaisen henkilön terveydentila ja käyttäytyminen sekä se, kuinka lähellä toisiaan kyseiset rikokset ovat aineellisesti, ajallisesti ja henkilöllisesti.

41. Silloin, kun useita eri rikoksia on käsitelty monissa eri oikeudenkäynneissä, yhteinen rangaistus voidaan määrätä yhtenäistuomioon johtavassa uudessa menettelyssä erillisissä tuomioissa alun perin langetettujen rangaistusten perusteella. Menettelyä voidaan perustella sillä, että useiden menettelyjen kohteena olevan useiden rikosten tekijän ei kuulu olla epäedullisemmassa asemassa kuin sellaisen rikoksentekijän, jonka rikokset käsitellään yhdessä ainoassa menettelyssä. Yhtenäistuomion antaminen mahdollistaakin yhdenvertaisen kohtelun toteutumisen näissä kahdessa erilaisessa tilanteessa. Lisäksi yhtenäistuomiossa on kyse ainoastaan yhteisen rangaistuksen määrittämisestä eikä asianomaisen henkilön syyllisyyden toteamisesta.

42. Tässä asiassa on kyse tilanteesta, jossa yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely koskee rangaistuksia, joista toinen on puolalaisen tuomioistuimen ja toinen erään toisen jäsenvaltion tuomioistuimen määräämä. Kuten jo edellä totesin, rikoslain 85 §:n 4 momentin ja 114a §:n soveltaminen yhdessä näyttäisi sulkevan pois mahdollisuuden soveltaa yhteiseen rangaistukseen liittyvä säännöksiä muiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamiin ratkaisuihin. Näin ollen muiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten alkujaan määräämät rangaistukset pitäisi yksinomaan Puolan lainsäädännön nojalla panna täytäntöön kumulatiivisesti Puolan tuomioistuinten määräämien rangaistusten kanssa. Toisessa jäsenvaltiossa tuomittu henkilö, jonka saaman rangaistuksen täytäntöönpano on siirretty Puolaan puitepäätöksen 2008/909 mukaisesti, ei siis voi yksinomaan Puolan lainsäädännön perusteella vedota yhtenäistuomiota ja yhteisen rangaistuksen määräämistä koskeviin kansallisiin sääntöihin, vaan hänen on suoritettava kyseinen rangaistus kumulatiivisesti hänelle Puolassa määrättyjen rangaistusten kanssa eikä samanaikaisesti yhtenäistuomion perusteella.

43. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen esittämissä kysymyksissä on pohjimmiltaan kyse siitä, onko tällainen Puolan lainsäädännössä hyväksytty lähestymistapa niin puitepäätöksessä 2008/675 kuin puitepäätöksessä 2008/909 asetettujen sääntöjen mukainen. Kysymyksenä tarkemmin ottaen on se, millaisena puitepäätöksessä 2008/675 ja puitepäätöksessä 2008/909 asetettujen sääntöjen välinen yhteys on nähtävä silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuimen määräämän rangaistuksen täytäntöönpano siirretään siihen jäsenvaltioon, jossa yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely on vireillä. Onko sen tuomioistuimen, jonka tehtävänä on yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely, otettava unionin oikeuden mukaisesti huomioon toisessa jäsenvaltiossa määrätty rangaistus yhteisen rangaistuksen määräämistä varten, kuten se toimisi, jos kyse olisi kansallisesta rangaistuksesta?

44. Muistutan, että ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa, yhtenäistuomion antamiseen liittyvässä menettelyssä on todettu, että Landgericht Lüneburgin 15.2.2017 antama tuomio, jossa AV tuomittiin vapaudenmenetyksen käsittävään rangaistukseen, on tunnustettu täytäntöönpanokelpoiseksi Puolassa ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen 12.1.2018 antamalla päätöksellä ja sitä pannaan siellä täytäntöön 29.11.2021 asti. Kyseisen rangaistuksen käsittävä yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely käynnistyi AV:n

hakemuksesta 31.7.2018. Täytäntöönpanokelpoinen on myös rangaistus, jonka ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin määräsi 24.2.2010 antamallaan tuomiolla ja joka AV:n on määrä suorittaa 29.11.2021–30.3.2030. Kansallinen tuomioistuin huomauttaa antaneensa jo vuonna 2014 yhtenäistuomion, joka ennen kaikkea kattaa vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen, jonka eräs toinen Saksan tuomioistuin on määrännyt ja jota pannaan täytäntöön Puolassa. Kyseinen yhtenäistuomio on tällä välin saanut lainvoiman.

45. Kuten edellä totesin, Puolan lainsäädännön mukaisen, yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn osalta kansallinen tuomioistuin selostaa, että menettelyn päättävä tuomio sijoittuu asiaratkaisun ja rangaistuksen täytäntöönpanon välimaastoon ja kattaa lainvoiman saaneissa tuomioissa määrätyt rangaistukset, jotta voitaisiin ikään kuin oikaista oikeudellista reagointia sellaisiin rikoksiin, jotka olisi voitu käsitellä yhdessä ja samassa menettelyssä, ja siten ”rationalisoida rangaistuksia” ilman, että yhtenäistuomio tarkoittaisi puuttumista kyseisiin yksittäisiin tuomioihin. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan yhtenäistuomiolla ei varsinkaan ole vaikutusta tietyn rikoksen tekijän syyllisyyden toteamiseen, sellaisena kuin siitä on päätetty asiaratkaisussa.

46. Tämän osalta ilmenee 10.8.2017 annetusta tuomiosta Zdziaszek,[7] että yhtenäistuomion antamiseen liittyvällä menettelyllä ei vaikuteta aiemmissa tuomioissa tehtyyn syyllisyyden toteamiseen, sillä syyllisyys on niissä lainvoimaisesti vahvistettu.[8] Unionin tuomioistuimen mukaan sellaisella tuomiolla voidaan muuntaa määrätyn rangaistuksen tai määrättyjen rangaistusten määrää.[9] Tämäntyyppinen menettely, joka liittyy vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten tason määrittämiseen, on siis erotettava kyseisten rangaistusten täytäntöönpanomenettelyistä.[10]

47. Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että tällainen menettely, jossa yksi tai useampi asianomaiselle henkilölle aiemmin määrätty rangaistus yhdistetään yhdeksi uudeksi rangaistukseksi, johtaa välttämättä asianomaiselle henkilölle edullisempaan lopputulokseen. Useilla langettavilla tuomioilla, joista kussakin on määrätty rangaistuksesta, määrätyt rangaistukset voidaan nimittäin myöhemmin yhdistää yhdeksi yhteiseksi rangaistukseksi, jonka määrä on pienempi kuin aiemmissa eri tuomioissa määrättyjen eri rangaistusten yhteenlaskettu määrä.[11] Puolan lainsäädännön mukaisessa yhtenäistuomiossa ei enää ole kyse ”pelkästään muodollisesta ja aritmeettisesta menetelmästä”, sillä siinä tunnustetaan toimivaltaisen tuomioistuimen harkintavalta yhteisen rangaistuksen määrittämisessä.[12]

48. Korostan sitä, että yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Kuten unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, jäsenvaltioiden on kuitenkin toimivaltaansa käyttäessään noudatettava unionin oikeutta.[13] Siksi jäsenvaltioiden, jotka päättävät säätää sellaisesta menettelystä kansallisessa lainsäädännössään, on noudatettava unionin oikeutta ja erityisesti puitepäätösten 2008/675 ja 2008/909 kaltaisia, rikosoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla annettuja oikeusvälineitä. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perusajatus jo itsessään antaa aiheen epäillä sitä, onko sellainen

7 C-271/17 PPU, EU:C:2017:629.

8 Tuomio 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 84 kohta).

9 Tuomio 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 85 kohta).

10 Ibid.

11 Tuomio 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 86 kohta).

12 Tuomio 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 88 kohta).

13 Ks. vastaavasti mm. tuomio 24.11.1998, Bickel ja Franz (C-274/96, EU:C:1998:563, 17 kohta). Ks. myös tuomio 2.4.2020 Ruska Federacija (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa rajattaisiin aiempien tuomioiden huomioon ottaminen yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn yhteydessä pelkästään sen omien tuomioistuinten määräämiin rangaistuksiin, unionin oikeuden mukaista.

C Puitepäätöksen 2008/675 sovellettavuus

49. Kuten puitepäätöksen 2008/675 1 artiklan 1 kohdasta ja 3 artiklan 3 kohdasta ilmenee, siinä asetetaan jäsenvaltioille vähimmäisvelvoite ottaa huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetut rikostuomiot siten, että niiden oikeusvaikutukset vastaisivat aiemmilla tuomioilla kansallisen lainsäädännön nojalla olevia vaikutuksia. Tarkoituksena on, että asianomaisen henkilön rikoshistoria voidaan arvioida häntä vastaan eri tekojen vuoksi aloitetussa uudessa rikosoikeudenkäynnissä.

50. Kuten puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee, puitepäätöksen tarkoituksena ei toki ole, että jäsenvaltio joutuisi panemaan täytäntöön muissa jäsenvaltioissa annettuja tuomioistuimen ratkaisuja.

51. On kuitenkin selvää, että aiempien rangaistusten ottaminen huomioon voi tapahtua niiden täytäntöönpanovaiheessa.

52. Tämä ilmenee 21.9.2017 annetusta tuomiosta Beshkov. [14]

53. Kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa unionin tuomioistuin katsoi, että puitepäätöstä 2008/675 on tulkittava siten, että sitä sovelletaan kansalliseen menettelyyn, jossa on kyse vapaudenmenetyksen käsittävän yhteisen rangaistuksen määräämisestä täytäntöönpanoa varten ottamalla huomioon kansallisen tuomioistuimen kyseiselle henkilölle määräämä rangaistus ja toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman aiemman tuomion yhteydessä tuolle samalle henkilölle eri teoista määräämä rangaistus. [15]

54. Unionin tuomioistuin totesi päätelmänsä tueksi ensinnäkin, että kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että puitepäätöksen tarkoituksena on määritellä edellytykset, joiden täyttyessä henkilölle jossakin jäsenvaltiossa aiemmin annetut tuomiot otetaan huomioon toisessa jäsenvaltiossa tämän saman henkilön osalta eri tekojen johdosta vireille pannun uuden rikosprosessin yhteydessä. [16]

55. Kyseisen puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdassa, kun sitä luetaan puitepäätöksen johdanto-osan viidennen perustelukappaleen valossa, jäsenvaltioille asetetaan tätä varten velvollisuus toimia siten, että tässä tapauksessa toisessa jäsenvaltiossa annetut aiemmat tuomiot, joista on saatu tietoa keskinäiseen oikeusapuun tai rikosrekisteritietojen vaihtoon sovellettavien sopimusten mukaisesti, yhtäältä otetaan huomioon samassa määrin kuin vastaavat aiemmat kansalliset tuomiot otetaan huomioon kansallisen lainsäädännön nojalla ja niihin toisaalta liitetään vastaavat oikeusvaikutukset kuin aiempiin kansallisiin tuomioihin kansallisen lainsäädännön mukaisesti riippumatta siitä, ovatko vaikutukset tosiseikkoja taikka prosessioikeudellisia tai aineellisoikeudellisia seikkoja. [17]

[14] C-171/16, EU:C:2017:710; jäljempänä tuomio Beshkov.

[15] Ks. tuomio Beshkov, 29 kohta.

[16] Ks. tuomio Beshkov, 25 kohta.

[17] Ks. tuomio Beshkov, 26 kohta.

56. Unionin tuomioistuin totesi edelleen, että puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että tuota velvollisuutta sovelletaan rikosoikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, itse rikosoikeudenkäynnin aikana ja tuomion täytäntöönpanovaiheessa erityisesti rikosprosessissa sovellettavien menettelysääntöjen osalta, joihin kuuluvat rikoksen määrittelyä ja rangaistuksen tyyppiä ja tasoa sekä tuomion täytäntöönpanoa koskevat säännöt. Mainitun puitepäätöksen johdanto-osan toisessa ja seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan siten, että kansallisen tuomioistuimen on voitava ottaa huomioon muissa jäsenvaltioissa annetut tuomiot ja myös määrittää sovellettavat täytäntöönpanomenettelyt ja että näillä tuomioilla olisi oltava vastaavat vaikutukset kuin kansallisilla tuomioilla kaikissa näissä menettelyn vaiheissa. [18]

57. Lopuksi unionin tuomioistuin päätteli, että puitepäätöstä 2008/675 sovelletaan paitsi syytetyn henkilön mahdollisen syyllisyyden selvittämiseen ja toteamiseen liittyviin menettelyihin myös rangaistuksen täytäntöönpanoa koskeviin menettelyihin, joiden osalta on otettava huomioon toisessa jäsenvaltiossa aiemmin annetulla tuomiolla määrätty rangaistus. Unionin tuomioistuin totesi sen osalta, että käsiteltävänä olleessa tapauksessa Trayan Beshkovin vireille panema yhteisen rangaistuksen määräämistä koskeva menettely kuului jälkimmäiseen ryhmään, joten se kuului kyseisen puitepäätöksen soveltamisalaan. [19]

58. Edellä esitetystä seuraa erityisesti, että mainittu puitepäätös koskee lähtökohtaisesti tilanteita, joissa aiemmin toisessa jäsenvaltiossa tuomitun henkilön osalta pannaan vireille uusi rikosprosessi. Tämä käsite ”uusi rikosprosessi” käsittää rikosoikeudenkäyntiä edeltävän vaiheen, itse rikosoikeudenkäynnin ja tuomion täytäntöönpanovaiheen. [20]

59. Kuten unionin tuomioistuin katsoi tuomiossa Beshkov, puitepäätöksen 2008/675 soveltamisen osalta on huomattava, että yhteisen rangaistuksen määrittäminen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa, yhtenäistuomion antamiseen liittyvässä menettelyssä tapahtuu rangaistusten täytäntöönpanovaiheessa, joten kyseinen puitepäätös on sovellettavissa tuon menettelyn yhteydessä. Juuri tällaisen kansallisen menettelyn yhteydessä, jossa on kyse vapaudenmenetyksen käsittävän yhteisen rangaistuksen suuruuden määräämisestä täytäntöönpanoa varten, nousee esiin kysymys siitä, onko toisessa jäsenvaltiossa aiemmin annetulla tuomiolla määrätty rangaistus otettava huomioon.

60. Vaikka puitepäätöksen 2008/675 kuudennen perustelukappaleen mukaan puitepäätöksen ”tarkoituksena ei ole yhdessä jäsenvaltiossa annettujen tuomioistuinten päätösten täytäntöönpano muissa jäsenvaltioissa”, mainitusta puitepäätöksessä ei mielestäni myöskään käy millään tavoin ilmi, etteikö jäsenvaltion tuomioistuinten velvollisuus ottaa huomioon toisissa jäsenvaltioissa määrätyt rangaistukset koskisi rangaistusta, jonka täytäntöönpano on puitepäätöksen 2008/909 mukaisesti siirretty ensin mainittuun jäsenvaltioon. Jos unionin lainsäätäjä olisi halunnut sulkea sellaisen tilanteen puitepäätöksen 2008/675 soveltamisalan ulkopuolelle, se olisi ilmaissut asian nimenomaisesti. Kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan 14 perustelukappaleessa, johon palaan tuonnempana, sitä vastoin tuodaan esiin unionin lainsäätäjän aikomus sisällyttää kyseisen puitepäätöksen soveltamisalaan tilanne, jossa rangaistuksen täytäntöönpano siirretään toiseen jäsenvaltioon, joka ei ole tuomiovaltio.

[18] Ks. tuomio Beshkov, 27 kohta.

[19] Ks. tuomio Beshkov, 28 kohta.

[20] Ks. tuomio 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, 30 kohta).

61. Koska pidän kiistattomana puitepäätöksen 2008/675 sovellettavuutta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa menettelyssä, nyt on selvitettävä, onko kyseinen puitepäätös esteenä sille, että Puolassa vireille pannussa yhtenäistuomion antamiseen liittyvässä menettelyssä otetaan huomioon toisessa jäsenvaltiossa aiemmin määrätty rangaistus, jonka täytäntöönpano on siirretty Puolaan, vai onko pikemminkin niin, että puitepäätöksessä edellytetään sitä.

D Yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn soveltuminen yhteen puitepäätöksen 2008/675 kanssa

62. Puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa todetaan, että puitepäätöksellä pyritään panemaan täytäntöön SEUT 82 artiklan 1 kohdassa, jolla on korvattu SEU 31 artikla, jonka nojalla kyseinen puitepäätös on annettu, vahvistettu periaate, joka koskee tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroista tunnustamista rikosoikeuden alalla. Kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan puitepäätöksen ”tarkoituksena on asettaa jäsenvaltioille vähimmäisvelvoite ottaa huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetut tuomiot”.

63. Tilanteessa, jossa samaan henkilöön on kohdistunut eri teoista useita rikosoikeudenkäyntejä useissa eri jäsenvaltiossa, yhtenä puitepäätöksen 2008/675 keskeisistä periaatteista on sen johdanto-osan kahdeksannen perustelukappaleen mukaan, että ”olisi mahdollisuuksien mukaan pyrittävä välttämään asianomaisen henkilön kohtelua epäedullisemmin kuin jos aiempi tuomio olisi ollut kansallinen tuomio”.

64. Sitä varten jäsenvaltiossa, jossa uusi rikosoikeudenkäynti on vireillä, on tuon puitepäätöksessä esitetyn periaatteen mukaan otettava huomioon toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio vastaavuusperiaatteen mukaisesti. Mainitun puitepäätöksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole yhdenmukaistaa vaikutuksia, joita aiempien tuomioiden olemassaololla on kansallisen lainsäädännön mukaan.

65. Puitepäätöstä 2008/675 tehtäessä unionin lainsäätäjä lähti siitä sen johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa esitetystä toteamuksesta, että ”jotkin jäsenvaltiot liittävät vaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa annettuun rikostuomioon, kun taas toiset ottavat huomioon vain niiden omien tuomioistuinten antamat tuomiot”.

66. Siksi kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa: ”Olisi vahvistettava periaate, jonka mukaan muissa jäsenvaltioissa annetuilla tuomioilla olisi oltava vastaavat vaikutukset kuin jäsenvaltioiden omien tuomioistuinten kansallisen lainsäädännön mukaisesti antamilla tuomioilla riippumatta siitä, ovatko vaikutukset kansallisen lainsäädännön mukaan tosiseikkoja taikka prosessioikeudellisia tai aineellisoikeudellisia seikkoja. – –” Tuomioistuin, jonka on määrä antaa ratkaisu uudessa rikosoikeudenkäynnissä, on siis puitepäätöksen 2008/675 nojalla velvollinen antamaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamalle tuomiolle ”vastaavat vaikutukset kuin kansallisen tuomioistuimen antamalla tuomiolla” on, myös ”täytäntöönpanovaiheessa”.[21]

67. Näin ollen kyseisessä puitepäätöksessä asetetaan rinnastamista koskeva periaate, joka koskee sen jäsenvaltion, jossa uusi, tässä tapauksessa yhtenäistuomion antamiseen johtava rikosoikeudellinen menettely on vireillä, tuomioistuinten antamien tuomioiden rinnastamista toisen jäsenvaltion tuomioistuinten antamiin tuomioihin. Rinnastamista koskevan periaatteen

[21] Ks. puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan seitsemäs perustelukappale.

soveltamisen myötä jälkimmäisillä tuomioilla on samat oikeusvaikutukset kuin kansallisilla tuomioilla. Asiaa uudessa rikosoikeudenkäynnissä käsittelevän tuomioistuimen on sen vuoksi otettava lähtökohtaisesti huomioon toisen jäsenvaltion tuomioistuimen aiemmin antama ratkaisu samalla tavoin kuin se ottaisi huomioon oman jäsenvaltionsa tuomioistuimen antaman tuomion, jotta kyseiselle ratkaisulle annetaan vaikutukset, jotka tuomitun aiemmilla rikoksilla on lain mukaan oltava.

68. Kuten julkisasiamies Bot totesi asiassa Beshkov esittämässään ratkaisuehdotuksessa,[22] tämä vaatimus ”on selkeästi kytköksissä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toteutumiseen ja siten vastavuoroiseen tunnustamiseen, joka ei velvoita ainoastaan ottamaan huomioon ulkomailla annettua tuomiota vaan myös kunnioittamaan sitä”.[23] Unionin tuomioistuimen mukaan puitepäätös 2008/675 siten osaltaan ”edistää keskinäistä luottamusta Euroopan oikeusalueella edistämällä tuomioistuinkulttuuria, jossa muiden jäsenvaltioiden antamat aiemmat tuomiot otetaan periaatteessa huomioon”.[24]

69. Puolan lainsäädäntö vaikuttaisi ensi näkemältä olevan ristiriidassa unionin lainsäätäjän julki tuoman tahdon kanssa ja loukkaavan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta. On kuitenkin selvitettävä, onko pääasia menettelyn asiayhteydessä se, ettei muiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamia tuomioita tarvitsisi ottaa huomioon, puitepäätöksen 2008/675 sääntöjen mukaista.

70. Unionin lainsäätäjä on asettanut mainitun puitepäätöksen 3 artiklan 3–5 kohdassa rajoituksia toisessa jäsenvaltiossa aiemmin annettujen tuomioiden huomioon ottamiselle uudessa rikosprosessissa vastaavuusperiaatteen mukaisesti.

71. On erityisesti huomattava, että puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdassa säädetään, että ”toisissa jäsenvaltioissa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamisesta 1 kohdan mukaisesti ei ole seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio puuttuisi aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumoaisi tai tarkistaisi niitä”. Säännös siis sisältää varauman, jonka mukaan toisessa jäsenvaltiossa annettujen tuomioiden ottamisella huomioon ei saa puuttua sellaisiin ratkaisuihin. Siinä tuodaan esiin ulkomaisten tuomioiden oikeusvoiman säilyttämisen tarve.

72. Kansallisen tuomioistuimen ottaessa uudessa rikosoikeudenkäynnissä huomioon aiemman ulkomaisen tuomion se ei siksi voi muuttaa tuomiota millään tavoin. Tämän puuttumattomuusperiaatteen mukaisesti tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, ei voi kyseenalaistaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisua. Asiaa nyt käsittelevä kansallinen tuomioistuin voi vastaavuusperiaatteen mukaisesti ainoastaan antaa ulkomaiselle tuomiolle ne vaikutukset, jotka olisi aiemmalla kansallisella tuomiolla.[25] Yhteenvetona voidaan todeta, että muissa jäsenvaltiossa aiemmin annetut tuomiot on otettava huomioon sellaisina kuin ne on annettu.[26]

22 C-171/16, EU:C:2017:386.

23 Julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, 54 kohta) ja julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Lada (C-390/16, EU:C:2018:65, 77 kohta).

24 Ks. tuomio 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, 36 kohta).

25 Ks. julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, 55 ja 56 kohta).

26 Ks. tuomio Beshkov, 37 ja 44 kohta ja tuomio 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, 39 kohta).

73. Unionin tuomioistuin katsoikin tuomiossa Beshkov puuttumattomuusperiaatteen mukaisesti, että ”puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se estää kansallisen säännöstön, jonka mukaan kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu hakemus sellaisen vapaudenmenetyksen käsittävän yhteisen rangaistuksen määräämisestä täytäntöönpanoa varten, jossa otetaan huomioon muun muassa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman aiemman tuomion yhteydessä määrätty rangaistus, muuttaa tässä tarkoituksessa viimeksi mainitun rangaistuksen täytäntöönpanotapaa”. [27]

74. Unionin tuomioistuin katsoi erityisesti, ”ettei kansallinen tuomioistuin voi tuon saman puitepäätöksen nojalla tarkistaa ja muuttaa toisessa jäsenvaltiossa annetun aiemman, jo täytäntöön pannun tuomion täytäntöönpanotapaa esimerkiksi kumoamalla kyseisellä tuomiolla määrätyn rangaistuksen ehdollisuuden ja muuttamalla rangaistuksen ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. Se ei tämän perusteella voi myöskään määrätä kyseisen näin muutetun rangaistuksen uudesta täytäntöönpanosta”. [28]

75. Lisäksi unionin tuomioistuin täsmensi 5.7.2018 antamassaan tuomiossa Lada, [29] että ”vaikka puitepäätös 2008/675 on esteenä – – tarkistamiselle, joka voi johtaa rikoksen uudelleen määrittelemiseen ja toisessa jäsenvaltiossa langetetun tuomion muuttamiseen, on kuitenkin todettava, ettei puitepäätös ole esteenä sille, että jäsenvaltio, jossa uusi rikosoikeudenkäynti on vireillä, voi täsmentää tässä toisessa jäsenvaltiossa annettujen aiempien tuomioiden huomioon ottamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä silloin, kun tällaisen täsmennyksen ainoana tarkoituksena on määrittää, onko näillä tuomioilla mahdollisesti oikeusvaikutuksia, jotka vastaavat aiemmilla tuomioilla kansallisen oikeuden nojalla olevia vaikutuksia”. [30] Unionin tuomioistuimen mukaan ”puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan 13 perustelukappaleessa tarkoitetun kaltaisen sellaisen päätöksen tekeminen, jonka seurauksena toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla on vastaavat oikeusvaikutukset, edellyttää tapauskohtaista tarkastelua konkreettisen tilanteen perusteella. Tätä mahdollisuutta ei voida käyttää perustelemaan sellaisen toisessa jäsenvaltiossa annettujen tuomioiden tunnustamista koskevan erityismenettelyn käyttämistä, joka yhtäältä on välttämätön mainittujen tuomioiden huomioon ottamiseksi uudessa rikosoikeudenkäynnissä ja joka toisaalta voi johtaa tehdyn rikoksen ja määrätyn rangaistuksen uudelleen määrittelemiseen”. [31]

76. Tämän selvennyksen jälkeen totean kuitenkin, että – toisin kuin Puolan ja Tšekin hallitukset väittävät – puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohta ei ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle, yhtenäistuomion antamiseen liittyvälle menettelylle. Jotta niin olisi, on nimittäin vielä osoitettava, että toisessa jäsenvaltiossa aiemmin annettujen tuomioiden ottamisesta huomioon sellaisessa asiayhteydessä olisi seurauksena, että uutta prosessia hoitava jäsenvaltio ”puuttuisi aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin”. Huomautan myös, ettei unionin tuomioistuin katsonut tuomiossaan Beshkov puitepäätöksen
2008/675 3 artiklan 3 kohdan olevan esteenä kyseessä olleelle kansalliselle menettelylle sinänsä vaan ainoastaan siltä osin kuin menettelystä olisi mainittuun tuomioon johtaneen asian olosuhteissa ollut seurauksena ulkomaisen tuomion koskemattomuuden loukkaaminen, koska kyseisellä aiemmalla tuomiolla määrätyn rangaistuksen ehdollisuus olisi kumottu.

27 Ks. tuomio Beshkov, 47 kohta.

28 Ks. tuomio Beshkov, 46 kohta.

29 C-390/16, EU:C:2018:532.

30 Ks. tuomio 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, 40 kohta).

31 Ks. tuomio 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, 45 kohta).

77. On täsmennettävä, että puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohta on luettava yhdessä saman puitepäätöksen johdanto-osan 14 perustelukappaleen kanssa, jonka mukaan ”puuttuminen tuomioon tai sen täytäntöönpanoon kattaa muun muassa tilanteet, joissa aiemmassa tuomiossa määrätty seuraamus on toisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan sulautettava tai sisällytettävä toiseen seuraamukseen, joka puolestaan on tämän jälkeen tosiasiallisesti pantava täytäntöön, mikäli ensimmäistä tuomiota ei ole jo pantu täytäntöön tai sen täytäntöönpanoa ei ole siirretty toiseen jäsenvaltioon”.

78. Samoin kuin komissio totesi unionin tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa myös minä katson, että puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdan lukeminen yhdessä sen johdanto-osan 14 perustelukappaleen kanssa ei kategorisesti sulje pois ulkomailla annettujen aiempien tuomioiden ottamista huomioon yhteisten rangaistusten määräämiseen liittyvissä kansallisissa menettelyissä vaan edellyttää, että tutkitaan tapauskohtaisesti, merkitsisikö yhteisen rangaistuksen määrääminen puuttumista aiempaan tuomioon tai sen täytäntöönpanoon kyseessä olevassa tapauksessa.

79. Kuten komissio perustellusti toteaa unionin tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin antamassaan vastauksessa, puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan 14 perustelukappaleella on merkitystä kahdesta syystä. Ensinnäkin siinä vahvistetaan, että tilanteita, joissa annetaan yhteinen rangaistus, ei ole sellaisinaan suljettu kyseisen puitepäätöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Toiseksi kyseisestä johdanto-osan perustelukappaleesta voidaan päätellä, että yhteisellä rangaistuksella saatettaisiin puuttua aiempaan tuomioon tai sen täytäntöönpanoon kahdessa tilanteessa, nimittäin silloin, kun ensimmäistä tuomiota ei ole vielä pantu täytäntöön, ja silloin, kun ensimmäisen tuomion täytäntöönpanoa ei ole siirretty toiseen jäsenvaltioon. Jos rangaistus on vielä suoritettavana toisessa jäsenvaltiossa, yhtenäisrangaistuksesta määräävällä ratkaisulla olisi itse asiassa vaikutusta kyseisen toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman aiemman tuomion täytäntöönpanoon.

80. Kyseessä ei sitä vastoin lähtökohtaisesti ole vaikutus aiempaan tuomioon tai sen täytäntöönpanoon, kun tuomio on jo pantu täytäntöön. Sellaisessa tilanteessa ei itse asiassa aiheudu vaikutusta tuomiojäsenvaltion oikeuteen panna omien tuomioistuimiensa määräämä rangaistus täytäntöön kansallisen oikeutensa mukaisin edellytyksin myöskään silloin, kun toinen jäsenvaltio joutuu ottamaan kyseisen tuomion huomioon uudessa rikosoikeudenkäynnissä omaa tuomiovaltaansa käyttäessään.

81. Jos ei edellytettäisi, että jossain jäsenvaltiossa annettu tuomio on täytynyt panna täytäntöön kokonaisuudessaan, toisessa jäsenvaltiossa määrätty yhtenäisrangaistus saattaisi sitoa tuomiovaltion viranomaisia ja tuomioistuimia tuossa jäsenvaltiossa määrättyjen rangaistusten täytäntöönpanon osalta ja siten loukata sen oikeutta taata kansallisten tuomioistuintensa määräämien rangaistusten täytäntöönpano omalla alueellaan. Tällöin yhtenäisrangaistuksella puututtaisiin rangaistusten täytäntöönpanoon, mikä on vastoin puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohtaa luettuna yhdessä puitepäätöksen johdanto-osan 14 perustelukappaleen kanssa.

82. On kuitenkin niin, että edes siinä tilanteessa, että jäsenvaltiossa aiemmin annettu tuomio on jo pantu täytäntöön, toisen jäsenvaltion tuomioistuin ei tuota tuomiota huomioon ottaessaan kuitenkaan ”voi –– tarkistaa ja muuttaa –– aiemman –– tuomion täytäntöönpanotapaa”.[32]

[32] Ks. tuomio Beshkov, 46 kohta. Toisen jäsenvaltion kansallinen tuomioistuin ei siis voi kumota toisessa jäsenvaltiossa aiemmin annetulla ja jo täytäntöönpannulla tuomiolla määrätyn rangaistuksen ehdollisuutta muuttamalla sen ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi.

Aiempaan tuomioon tai sen täytäntöönpanoon puuttumattomuutta koskeva olettama voidaan siis kumota, jos tuomion ottaminen huomioon tietyssä yksittäistapauksessa johtaa ensimmäisessä jäsenvaltiossa tehdyn ratkaisun kyseenalaistamiseen.

83. Samoista syistä kuin tilanteessa, jossa jo täytäntöönpantu aiempi tuomio otetaan huomioon, myöskään silloin, kun tuomion täytäntöönpano on siirretty tuomiovaltiosta toiseen jäsenvaltioon puitepäätöksessä 2008/909 vahvistettujen sääntöjen mukaisesti, ei lähtökohtaisesti puututa aiempaan tuomioon tai sen täytäntöönpanoon. Nimittäin siinä tilanteessa ensimmäinen jäsenvaltio on päättänyt siirtää tuomion täytäntöönpanon toiseen jäsenvaltioon, koska se on kyseisen puitepäätöksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti vakuuttunut siitä, että rangaistuksen täytäntöönpano toisessa jäsenvaltiossa ”edistäisi tuomitun sosiaalista kuntoutusta”. Silloin kun tuomiojäsenvaltio on suostunut rangaistuksen täytäntöönpanon siirtämiseen, ei loukata sen oikeutta panna sen kansallisten tuomioistuinten antamat tuomiot täytäntöön sen omalla alueella sisäisen lainsäädäntönsä mukaisin edellytyksin.

84. Päättelen puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdan nojalla, kun se luetaan yhdessä saman puitepäätöksen johdanto-osan 14 perustelukappaleen kanssa, että silloin, kun aiempi tuomio on jo pantu täytäntöön tai sen täytäntöönpano siirretään jäsenvaltioon, jonka tuomioistuin aikoo antaa tuomion, jossa määrätään yhteinen rangaistus, yhteisen rangaistuksen määräämisellä ei sinänsä puututa aiempaan tuomioon tai sen täytäntöönpanoon. Kyseisen puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdasta ei siksi voida johtaa asiaa uudessa rikosoikeudenkäynnissä käsittelevää kansallista tuomioistuinta lähtökohtaisesti koskevaa kieltoa antaa yhtenäistuomio, jossa otetaan huomioon toisen jäsenvaltion tuomioistuimen aiemmin langettama tuomio.

85. Kun tätä pidetään lähtökohtana, puitepäätöksen 2008/675 johdanto-osan 13 perustelukappaleessa tarkoitetun kaltaisen ratkaisun tekeminen siten, että toisessa jäsenvaltiossa annetulla aiemmalla tuomiolla on vastaavat oikeusvaikutukset kuin sen jäsenvaltion aiemmin antamalla tuomiolla, jossa ratkaisu on määrä tehdä, edellyttää tapauskohtaista tarkastelua konkreettisen tilanteen perusteella. [33]

86. Kun tuomioistuimen, jonka käsiteltävänä asia nyt on, näin ollen on määritettävä kansallisen lainsäädäntönsä ja kyseisen puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vastaavuusperiaatteen mukaisesti, millainen yhteinen rangaistus useissa jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden pohjalta olisi määrättävä, sen täytyy selvittää, saatettaisiinko yhteisen rangaistuksen antamisella puuttua toisessa jäsenvaltiossa aiemmin määrättyyn rangaistukseen. Tuo tarkastelu on tehtävä tapauskohtaisesti, jotta noudatetaan kyseisen puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdassa esitettyä puuttumattomuusperiaatetta.

87. Katson, että yhteisen rangaistuksen määräämiseen johtavalla menettelyllä ei pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa ole vaikutusta Saksassa annetun aiemman rangaistuksen täytäntöönpanoon.

88. Muistutan tältä osin, että – kuten ennakkoratkaisupyyntöpäätöksestä ilmenee – Landgericht Lüneburgin 15.2.2017 antama tuomio on otettu täytäntöönpantavaksi Puolassa 12.1.2018 annetulla Sąd Okręgowy w Gdańskun päätöksellä. Teot on kyseisessä päätöksessä luokiteltu Puolan lainsäädännön mukaan, ja siinä todettiin, että vapaudenmenetyksen käsittävä, viiden vuoden ja kolmen kuukauden pituinen yhteinen rangaistus oli täytäntöönpanokelpoinen. Kyseessä oleva rangaistus on kestoltaan sama kuin Landgericht Lüneburgin tuomiossa määrätty.

[33] Ks. tuomio 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, 45 kohta).

89. Puolassa on siis tarkoitus panna täytäntöön juuri Landgericht Lüneburgin tuomiossa määrätty, vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus. Kuten ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin selostaa, yhtenäistuomion antamista koskevassa hakemuksessa on kyse tuon vapaudenmenetyksen käsittävän, viiden vuoden ja kolmen kuukauden pituisen rangaistuksen sisältävän yhtenäistuomion antamisesta täyden sulauttamisen periaatteen mukaisesti. Täysi sulauttaminen ei vaikuta Landgericht Lüneburgin antamaan tuomioon, sillä määrätty rangaistus on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön Puolassa. Se, että rangaistus on tarkoitus panna täytäntöön samanaikaisesti puolalaisen tuomioistuimen määräämän toisen rangaistuksen kanssa, ei sinänsä vaikuta Landgericht Lüneburgin antaman tuomion sisältöön ja tehokkuuteen.

90. Mielestäni sellaisen yhtenäistuomion antaminen, joka kattaa Sąd Okręgowy w Gdańskun 24.2.2010 antaman tuomion ja Landgericht Lüneburgin antaman tuomion, ei – sikäli kuin yhtenäistuomioon sulautetaan jälkimmäinen tuomio, johon ei vaikuteta – ei siis ole ristiriidassa puitepäätöksen 2008/675 sääntöjen kanssa.

91. Jotta yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely olisi puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdan mukainen, on kuitenkin tärkeätä, ettei se johda aiemman rangaistuksen poistamiseen, sillä aiemman rangaistuksen on pysyttävä voimassa ja koskemattomana. Yhtenäisrangaistuksesta ei pidäkään olla seurauksena se, että sen kohteena olevilta rangaistuksilta vietäisiin niiden olemassaolo, itsenäinen luonne ja oikeudelliset seuraukset, vaan se, että päätetään, että niiden täytäntöönpano tapahtuu samanaikaisesti ankarimman rangaistuksen kanssa. Tästä seuraa, että jos sulauttava rangaistus poistetaan, sulautettu rangaistus on yhä voitava panna täytäntöön sellaisena kuin se on annettu.

92. Yhteenvetona totean, että jotta yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely olisi puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdan mukainen, siinä on kunnioitettava ulkomaisen ratkaisun koskemattomuutta ja säilytettävä sen antaneen tuomioistuimen täysivaltaisuus heikentämättä ulkomaisen ratkaisun oikeusvoimaa.[34] Tämän osalta yhtenäistuomiolla puututtaisiin toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamaan tuomioon, jos yhtenäistuomio johtaisi kyseisessä tuomiossa määrättyä alkuperäistä rangaistusta lievemmän yhteisen rangaistuksen määräämiseen, mikä olisi vastoin kyseisen säännöksen sisältöä.[35]

93. Tšekin hallitus huomauttaa, että toisessa jäsenvaltiossa langetetun aiemman tuomion kattavan yhtenäistuomion antaminen on välttämättä toimi, jolla puututaan aiempaan tuomioon. Tšekin mukaan yhtenäistuomiossa onkin ensisijaisesti kyseessä alkuperäisen ratkaisun kumoaminen, aiemmasta rangaistuksesta johtuvien oikeusvaikutusten peruuttaminen ja niiden sulauttaminen uuteen yhteiseen rangaistukseen.

94. Puolan hallitus huomauttaa samaan tapaan, että olennaisinta yhtenäistuomiossa on, että sen antamisella kumotaan tuomiot, joita yhtenäistuomio koskee. Puolan mielestä tämä merkitsee, että yhtenäistuomioon yhdistettyjä langettavia tuomioita ei enää ole oikeusjärjestyksessä, mikä sen mukaan nimenomaisesti kielletään puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdassa.

95. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin joutuu näiden väitteiden osalta selvittämään, onko yhtenäistuomion antamisesta seurauksena puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu aiemman tuomion kumoutuminen.

[34] Ks. julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, 70 kohta).

[35] Koska tietyistä rikoksista määrättävien tuomioiden ankaruus vaihtelee jäsenvaltioittain, yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn toteuttavan jäsenvaltion kriminaalipolitiikan ei menettelyn seurauksena pidä syrjäyttää aiemman tuomion antaneessa jäsenvaltiossa harjoitettavaa kriminaalipolitiikkaa.

96. Päättelen edellä esitetyn perusteella, että puitepäätöksen 2008/675 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä saman päätöksen johdanto-osan 14 perustelukappaleen kanssa, on tulkittava siten, ettei se lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin ottaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen uuden rikosoikeudellisen menettelyn, jossa annetaan yhtenäistuomio, yhteydessä huomioon toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman aiemman tuomion, jonka täytäntöönpano on puitepäätöksen 2008/909 sääntöjen mukaisesti siirretty jäsenvaltioon, jossa kyseinen menettely on vireillä. Sen tuomioistuimen, jossa yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely on vireillä, kuuluu kuitenkin tapauskohtaisen tarkastelun päätteeksi varmistaa konkreettisen tilanteen perusteella, että kyseisestä menettelystä ei ole seurauksena, että jäsenvaltiossa, jossa uusi menettely on vireillä, puututaan aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumotaan ne tai tarkistetaan niitä. Yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn soveltaminen ei varsinkaan saa johtaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamassa tuomiossa määrättyä alkuperäistä rangaistusta lievemmän yhteisen rangaistuksen määräämiseen eikä tuon tuomion vaikutusten kumoamiseen.

97. Tässä asiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiayhteydessä, jossa on kyse rangaistuksen täytäntöönpanon siirtämisestä toiseen jäsenvaltioon, joka ei kyseistä rangaistusta ole määrännyt, se, että yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely on unionin oikeuden mukaista, kuitenkin edellyttää sen selvittämistä, ettei menettely ole ristiriidassa puitepäätöksessä 2008/909 vahvistettujen sääntöjen kanssa. On erityisesti varmistuttava siitä, että noudatetaan kyseisessä puitepäätöksessä esitettyjä edellytyksiä ja rajoja, jotka koskevat sellaisen rangaistuksen mukauttamista.

E Yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn soveltuminen yhteen puitepäätöksen 2008/909 kanssa

98. Tässä osassa tarkoituksenani on varmistaa, ettei puitepäätös 2008/909 sisällä rajoituksia tässä asiassa kyseessä olevan kaltaiselle, yhtenäistuomion antamiseen liittyvälle menettelylle.

99. Koska pääasiassa kyseessä olevassa tilanteessa on kyse siitä, että yhdessä jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpano siirretään kyseisen puitepäätöksen mukaisesti toiseen jäsenvaltioon, on tärkeätä varmistua siitä, että yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely noudattaa tuon puitepäätöksen sääntöjä. Juuri se onkin toisen ennakkoratkaisukysymyksen kohteena.

100. En havaitse puitepäätöksessä 2008/909 merkkejä siitä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen, yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn toteuttaminen täytäntöönpanovaltiossa tuomiovaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanemiseksi olisi suljettu pois. On pikemminkin niin, että kunhan kyseisen puitepäätöksen sääntöjä noudatetaan ja sikäli kuin asiasta on säädetty täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä kansallisten tuomioiden osalta, siirrettäessä toisessa jäsenvaltiossa määrätyn rangaistuksen täytäntöönpano kyseiseen jäsenvaltioon on pantava täysimääräisesti täytäntöön velvoite, joka koskee kyseisen rangaistuksen ottamista huomioon täytäntöönpanovaltiossa tapahtuvassa yhtenäistuomion antamiseen liittyvässä menettelyssä.

101. Toisin kuin puitepäätöksessä 2008/675, jonka tarkoituksena – kuten sen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee – ei ole se, että jäsenvaltio panisi täytäntöön muissa jäsenvaltioissa annettuja tuomioistuinten ratkaisuja, puitepäätöksessä 2008/909 säädetään, että jossain jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa koskeva toimivalta siirretään toiseen jäsenvaltioon.

102. Jälkimmäisen puitepäätöksen tarkoituksena, joka ilmenee sen johdanto-osan toisesta perustelukappaleesta, on rikosoikeudellisten ratkaisujen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpano. Tuosta periaatteesta seuraa, että oikeusviranomaisen oman jäsenvaltionsa lainsäädännön mukaan tekemällä ratkaisulla on täysi ja välitön oikeusvaikutus koko unionissa, joten muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on autettava ratkaisun täytäntöönpanossa siten kuin se olisi niiden omien oikeusviranomaisten antama.

103. Puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan puitepäätöksen tarkoituksena on vahvistaa säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion on tunnustettava tuomio ja pantava toisen jäsenvaltion tuomioistuimen määräämä rangaistus täytäntöön tuomitun sosiaalisen kuntoutuksen helpottamiseksi.

104. Tätä varten, kuten puitepäätöksen 2008/909 8 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen tunnustaa tuomion antaneen valtion toimivaltaisen viranomaisen sille lähettämän tuomion ja toteuttaa viipymättä kaikki tarvittavat toimenpiteet pannakseen täytäntöön rangaistuksen, joka kestoltaan ja luonteeltaan vastaa tuomion antaneessa valtiossa annettua.[36] Vastavuoroisen tunnustamisen periaate on siis lähtökohtaisesti esteenä sille, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen mukauttaa tuomiovaltion oikeusviranomaisen määräämää rangaistusta edes siinä tapauksessa, että täytäntöönpanovaltion lainsäädännön soveltaminen olisi johtanut kestoltaan tai luonteeltaan erilaisen rangaistuksen määräämiseen. Kuten komissio huomautti kertomuksessaan puitepäätöksen 2008/909 täytäntöönpanosta, ”koska puitepäätökset perustuvat siihen, että jäsenvaltiot luottavat toistensa oikeusjärjestelmiin, tuomiovaltion tuomioistuimen ratkaisua olisi kunnioitettava. Periaatteessa sitä ei pitäisi tarkistaa eikä mukauttaa”.[37]

105. Kyseinen sääntö ei kuitenkaan ole ehdoton. Puitepäätöksen 2008/909 8 artiklan 2–4 kohdassa säädetäänkin tiukoista edellytyksistä sille, milloin täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi mukauttaa tuomion antaneen valtion määräämää rangaistusta. Nuo edellytykset ovat ainoat poikkeukset mainitun puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohtaan perustuvasta kyseisen viranomaisen lähtökohtaisesta velvollisuudesta.[38]

106. Erityisesti on huomattava, että täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi puitepäätöksen 2008/909 8 artiklan 2 kohdan mukaan tietyin edellytyksin mukauttaa tuomion antaneen jäsenvaltion määräämää rangaistusta, jos sen kesto ei ole täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukainen. Kyseinen viranomainen voi kuitenkin päättää mukauttaa rangaistusta ainoastaan, jos se ylittää enimmäisrangaistuksen, josta on säädetty asianomaisen valtion kansallisessa lainsäädännössä samankaltaisista rikoksista kuin siitä, josta asianomainen henkilö on tuomittu. Mukautettu rangaistus ei saa olla lyhyempi kuin samankaltaisista rikoksista täytäntöönpanovaltion lainsäädännössä säädetty enimmäisrangaistus. Sen tilanteen varalta, että tuomion antaneen valtion antama tuomio ei ole täytäntöönpanovaltion lainsäädännön mukainen, kyseisen puitepäätöksen 8 artiklan 3 kohdassa myös säädetään, että täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi mukauttaa rangaistusta täytäntöönpanovaltion omassa

[36] Ks. vastaavasti tuomio 8.11.2016, Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, 36 kohta) ja tuomio 11.1.2017, Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, 42 kohta).

[37] Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle, annettu 5.2.2014, sellaisten rikostuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapaudenmenetyksen käsittävä toimenpide, valvontatoimenpide ja vaihtoehtoisia seuraamuksia taikka valvontatoimia vaihtoehtona tutkintavankeudelle, tehtyjen puitepäätösten 2008/909/YOS, 2008/947/YOS ja 2009/829/YOS täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa (COM(2014) 57 final), s. 8.

[38] Kuten komissio huomautti edellisessä alaviitteessä mainitussa kertomuksessaan, ”on tärkeää löytää tasapaino alun perin annetun tuomion ja jäsenvaltioiden oikeudellisten perinteiden välillä niin, ettei synny ristiriitoja, jotka voisivat haitata puitepäätösten toimivuutta” (s. 8).

lainsäädännössä samankaltaisista rikoksista säädettyyn rangaistukseen tai toimenpiteeseen, kunhan mukautettu rangaistus vastaa mahdollisimman pitkälti tuomion antaneessa valtiossa määrättyä rangaistusta. Rangaistusta ei voida muuntaa taloudelliseksi rangaistukseksi. Kyseisen puitepäätöksen 8 artiklan 4 kohdassa täsmennetään joka tapauksessa, että mukautettu rangaistus ei saa olla luonteeltaan tai kestoltaan ankarampi kuin tuomion antaneen valtion määräämä rangaistus. On vielä todettava, että ratkaisuista, jotka koskevat rangaistuksen mukauttamista mainitun puitepäätöksen 8 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti, on puitepäätöksen 2008/909 12 artiklan 1 kohdan ja 21 artiklan e alakohdan nojalla ilmoitettava tuomion antaneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle kirjallisesti.

107. Kuten aiemmin huomautin, tässä asiassa on määrä panna Puolassa täytäntöön Landgericht Lüneburgin tuomiossa määrätty, viiden vuoden ja kolmen kuukauden pituinen vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus. Unionin tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista ei ilmene, että kyseisessä tuomiossa määrättyä rangaistusta olisi mukautettava puitepäätöksen 2008/909 8 artiklan 2 tai 3 kohdan mukaisesti, jotta se voitaisiin panna täytäntöön Puolassa.

108. Yhtenäistuomion antamista ei mielestäni voida rinnastaa puitepäätöksen 2008/909 8 artiklan 2–4 kohdassa tarkoitettuun mukauttamiseen, joka tapahtuu sen valtion toimivaltaisen viranomaisen toimesta, jossa tuomion antaneen valtion tuomio pannaan täytäntöön. Mainitussa säännöksessä tarkoitetulla mukauttamisella onkin täsmällinen tarkoituksensa: mahdollistaa kyseisen rangaistuksen täytäntöönpano täytäntöönpanovaltion alueella saattamalla se kyseisen valtion kansallisen lainsäädännön mukaiseksi. Sen sijaan yhtenäistuomion antamiseen liittyvällä menettelyllä on pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiayhteydessä varsin erilainen tarkoitus, nimittäin sen ratkaiseminen, onko useiden, erillisissä menettelyissä langetettujen rangaistusten täytäntöönpanemiseksi kyseiset rangaistukset pantava täytäntöön kumulatiivisesti vai samanaikaisesti, samalla varmistaen, että rangaistuksen täytäntöönpanovaiheessa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta ja rangaistusten yksilökohtaisen määräämisen periaatetta.

109. Näin ollen ei voida katsoa, että koska puitepäätöksen 2008/909 8 artikla ei sisällä poikkeusta, joka koskee pääasiassa kyseessä olevan kaltaista, yhtenäistuomion antamiseen liittyvää menettelyä, olisi pääteltävissä, että tällainen menettely olisi vastoin mainittua säännöstä.

110. On kuitenkin todettava, että yhtenäistuomion antamiseen liittyvässä menettelyssä silloin, kun rangaistuksen täytäntöönpano siirretään toiseen jäsenvaltioon mainitun puitepäätöksen säännösten mukaisesti, on noudatettava periaatetta ”[täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen] viranomaisen lähtökohtaisesta velvollisuudesta tunnustaa sille lähetetty tuomio ja panna täytäntöön rangaistus, jonka kesto ja luonne vastaavat tuomion antaneessa valtiossa annetussa tuomiossa määrättyjä”.[39] Ainoastaan edellä mainitun puitepäätöksen 8 artiklan 2–4 kohdassa säädetyissä tiukoissa rajoissa voidaan yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn kohteena olevan alkuperäisen rangaistuksen kestoa tai luonnetta tarvittaessa mukauttaa. Tältä osin totean, että vaikkei se olekaan yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn tarkoituksena, on mahdollista, että toisessa jäsenvaltiossa määrätyn alkuperäisen rangaistuksen kestoa tai luonnetta on mukautettava mainitun puitepäätöksen 8 artiklan 2–4 kohdan mukaisesti ennen yhtenäistuomion antamista, jotta rangaistus voitaisiin panna tehokkaasti täytäntöön täytäntöönpanovaltiossa. Kun tilanne on se, mukautettu rangaistus on sitten yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn päätteeksi pantava täytäntöön yhteisen rangaistuksen puitteissa yhdellä kerralla ja samanaikaisesti toisen rangaistuksen kanssa.

[39] Ks. tuomio 8.11.2016, Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, 36 kohta).

111. Puitepäätöksen 2008/909 17 artiklalla ei näyttäisi olevan vaikutusta siihen, pidetäänkö yhtenäistuomion antamiseen liittyvää menettelyä kyseisen puitepäätöksen mukaisena. Nimittäin kyseisessä artiklassa, jonka 1 kohdassa täsmennetään, että rangaistuksen täytäntöönpanoon sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä, vahvistetaan periaatteet, joita sovelletaan rangaistuksen täytäntöönpanoon sen jälkeen, kun tuomittu on siirretty tuon valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.[40] Kyse on toimenpiteistä, joilla pyritään takaamaan rangaistuksen aineellinen täytäntöönpano ja varmistamaan tuomitun sosiaalinen kuntoutus.[41] Kuten edellä totesin ja kuten 10.8.2017 annetusta tuomiosta Zdziaszek[42] ilmenee, nuo rangaistusten täytäntöönpanomenettelyjä koskevat toimenpiteet on erotettava toimenpiteistä, jotka muuntaessaan määrätyn rangaistuksen tai määrättyjen rangaistusten määrää koskevat rangaistusten tason määrittämistä. Silloin, kun yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely kuuluu jälkimmäiseen ryhmään, sitä ei koske puitepäätöksen 2008/909 17 artikla, jossa säädetään rangaistusten täytäntöönpanomenettelyistä. Se, että yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely käydään rangaistusten täytäntöönpanoa koskevassa vaiheessa, ei tältä osin muuta kyseisen menettelyn varsinaista tavoitetta, jonka mukaan se johtaa aiemmin määrättyjen vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten tason määrittämiseen uudelleen.[43]

112. Myöskään puitepäätöksen 2008/909 19 artiklalla ei näyttäisi olevan vaikutusta siihen, katsotaanko yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely kyseisen puitepäätöksen mukaiseksi. Kyseisen puitepäätöksen 19 artiklan 1 kohdasta nimittäin ilmenee, että ”sekä tuomion antanut valtio että täytäntöönpanovaltio voivat myöntää yleisen armahduksen tai armahduksen”. Yleinen armahdus ja armahdus päättävät rangaistuksen täytäntöönpanon,[44] mikä ei ole yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn tavoite tai tarkoitus. Puitepäätöksen
2008/909 19 artiklan 2 kohdasta, jonka mukaan ”vain tuomion antanut valtio voi tehdä päätöksen sellaisen tuomion uudelleenkäsittelyä koskevien hakemusten johdosta, jolla on määrätty tämän puitepäätöksen mukaisesti täytäntöön pantava rangaistus”, seuraa lisäksi, että täytäntöönpanovaltio ei voi päättää tarkoitetunlaisen tuomion uudelleenkäsittelystä eikä toteuttaa toimenpiteitä, joilla saatettaisiin estää tuomion uudelleenkäsittely tuomion antaneessa valtiossa. Yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn tavoitteena ei myöskään ole sellaisessa menettelyssä huomioon otettuun rangaistukseen johtaneen ratkaisun uudelleenkäsittely, eikä menettelyllä ole sellaista vaikutusta. Katsonkin, ettei mainitun puitepäätöksen 19 artiklan perusteella voida tehdä analogisia päätelmiä siitä, onko yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely kyseisen puitepäätöksen mukainen.

113. Päättelen edellä esitetyn perusteella, että puitepäätöksen
2008/909 8 artiklaa, 17 artiklan 1 kohtaa ja 19 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaista, yhtenäistuomion antamiseen liittyvää menettelyä, kunhan siinä noudatetaan täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvaa lähtökohtaista velvollisuutta tunnustaa sille siirretty tuomio ja panna täytäntöön rangaistus, jonka kesto ja luonne vastaavat aiemman tuomion antaneessa

40 Ks. tuomio 8.11.2016, Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, 39 kohta).

41 Asiassa Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:319) antamansa ratkaisuehdotuksen 72 kohdassa julkisasiamies Bot totesi, että toimivaltaisten oikeusviranomaisten on tässä yhteydessä vahvistettava rangaistuksen järjestämistä ja lieventämistä koskevat menettelytavat päättämällä esimerkiksi vankilan ulkopuolelle sijoittamisesta, poistumisluvista, osittaisesta vapaudesta, rangaistuksen täytäntöönpanon jaksottamisesta ja keskeyttämisestä, vangin ennenaikaiseen tai ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskevista toimenpiteistä tai elektroniseen valvontaan asettamisesta. Hän totesi myös, että oikeus rangaistusten täytäntöönpanoon kattaa lisäksi toimenpiteet, jotka voidaan toteuttaa tuomitun vapauttamisen jälkeen, kuten hänen asettamisensa tuomioistuimen valvontaan tai osallistumisensa kuntoutukseen, taikka uhreille suoritettavia korvauksia koskevat toimenpiteet.

42 C-271/17 PPU, EU:C:2017:629.

43 Tuomio 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 90 kohta).

44 Ks. tämän osalta puitepäätöksen 2008/909 21 artiklan f alakohta, jossa mainitaan velvollisuus ilmoittaa ”päätöksestä olla panematta rangaistusta täytäntöön [tämän puitepäätöksen] 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista syistä”.

jäsenvaltiossa määrättyjä. Ainoastaan edellä mainitun puitepäätöksen 8 artiklan 2–4 kohdassa säädetyissä tiukoissa rajoissa voidaan yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn kohteena olevan alkuperäisen rangaistuksen kestoa tai luonnetta tarvittaessa mukauttaa ennen yhtenäistuomion antamista.

114. Puitepäätöksistä 2008/675 ja 2008/909 esittämieni huomautusten johdosta päädyn siihen, että – jollei edellä mainituista edellytyksistä ja rajoituksista muuta johdu – kyseiset puitepäätökset eivät ole lähtökohtaisesti esteenä sille, että jäsenvaltiossa sovelletaan yhtenäistuomion antamiseen liittyvää menettelyä tilanteessa, jossa toisessa jäsenvaltiossa määrätyn rangaistuksen täytäntöönpano siirretään kyseiseen jäsenvaltioon.

115. Kuten ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin ja Unkarin hallitus ovat aiheellisesti huomauttaneet, päinvastaisesta ratkaisusta aiheutuisi perusteettomasti erilainen kohtelu niiden, jotka on tuomittu useisiin rangaistuksiin yhdessä ainoassa jäsenvaltiossa, ja niiden, jotka on tuomittu useisiin rangaistuksiin useissa jäsenvaltioissa, välillä silloin, kun molemmissa tapauksissa rangaistukset pannaan täytäntöön samassa jäsenvaltiossa.

116. Puolassa vapaudenmenetyksen käsittäviin rangaistuksiin tuomittuihin voitaisiin tällöin soveltaa yhtenäistuomion antamiseen liittyvää menettelyä, mutta sellaisiin rangaistuksiin Puolan lisäksi myös muissa jäsenvaltioissa tuomittuja koskisi rangaistusten pelkkä yhteenlaskeminen.

117. Rangaistuksen oikeasuhtaisuutta ja yksilökohtaista määräämistä koskevien periaatteiden jättäminen soveltamatta yksinomaan sen perusteella, missä tuomio on annettu, vaikuttaisi olevan ristiriidassa vastavuoroisen tunnustamisen ja keskinäisen luottamuksen periaatteiseen perustuvan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen rakentamisen kanssa.

118. On päin vastoin niin, että siltä osin kuin yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely tunnetaan Puolan lainsäädännössä, sen soveltaminen toisessa jäsenvaltiossa määrätyn rangaistuksen sisällyttämiseksi yhteiseen rangaistukseen on täysin puitepäätösten 2008/675 ja 2008/909 tavoitteiden mukaista. Se, että tuomioistuin, jossa on nyt vireillä yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely, käyttää harkintavaltaansa, itse asiassa tehostaa rangaistuksen yksilökohtaista määräämistä sen täytäntöönpanovaiheessa, koska silloin tulevat otetuiksi huomioon sekä tuomitun rikoshistoria että rangaistuksen yhteiskuntaan sopeuttamista koskeva tehtävä. Olisi sekä mainittujen tavoitteiden että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen vastaista, että tuomittuihin, jotka heidän yhteiskuntaan sopeutumistaan koskevan tavoitteen edistämisen nimissä suorittavat vankeusrangaistustaan kotivaltiossaan, ei voitaisi soveltaa useiden rangaistusten yhdellä kerralla tapahtuvan ja samanaikaisen täytäntöönpanon sallivaa menettelyä vain siitä syystä, että tuomiot ovat useiden jäsenvaltioiden rikostuomioistuinten määräämiä.

119. Kun noudatetaan molempien puitepäätösten täytäntöönpanon suojatoimia eli kunnioitetaan ulkomaisen tuomion koskemattomuutta ja sen antaneen tuomioistuimen täysivaltaisuutta,[45] on siksi suosittava ratkaisua, jossa taataan rangaistuksen nykypäiväisen tehtävän täysi vaikutus ottamalla rangaistuksen täytäntöönpanovaiheessa huomioon tuomitun rikoshistoria, jotta rankaisemisen tehokkuus voitaisiin varmistaa noudattaen samalla rangaistuksen oikeasuhtaisuutta ja yksilökohtaista määräämistä koskevia periaatteita.

[45] Ks. julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, 70 kohta).

120. Kuten jo totesin, unionin tuomioistuimen käytettävissä olevien tietojen perusteella näyttäisi siltä, että Puolan lainsäädäntö on esteenä toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion ottamiselle huomioon yhtenäistuomion antamiseen liittyvässä menettelyssä. Jos ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin vahvistaa tämän käsityksen, sen on ylitettävä tuo este noudattamalla unionin tuomioistuimen 24.6.2019 annetussa tuomiossa Popławski[46] esitettyjä ohjeita eli tekemällä kaiken toimivaltaansa kuuluvan kansallisen lainsäädäntönsä tulkitsemiseksi puitepäätösten 2008/675 ja 2008/909 sääntöjen edellyttämällä tavalla.

V Ratkaisuehdotus

121. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Sąd Okręgowy w Gdańskun esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Puitepäätöksen 2008/675/YOS 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä saman päätöksen johdanto-osan 14 perustelukappaleen kanssa, on tulkittava siten, ettei se lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin ottaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen uuden rikosoikeudellisen menettelyn, jossa annetaan yhtenäistuomio, yhteydessä huomioon toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman aiemman tuomion, jonka täytäntöönpano on puitepäätöksen 2008/909/YOS sääntöjen mukaisesti siirretty jäsenvaltioon, jossa kyseinen menettely on vireillä. Sen tuomioistuimen, jossa yhtenäistuomion antamiseen liittyvä menettely on vireillä, kuuluu kuitenkin tapauskohtaisen tarkastelun päätteeksi varmistaa konkreettisen tilanteen perusteella, että kyseisestä menettelystä ei ole seurauksena, että jäsenvaltiossa, jossa uusi menettely on vireillä, puututaan aiempiin tuomioihin tai niiden täytäntöönpanoon liittyviin päätöksiin taikka kumotaan ne tai tarkistetaan niitä. Yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn soveltaminen ei varsinkaan saa johtaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antamassa tuomiossa määrättyä alkuperäistä rangaistusta lievemmän yhteisen rangaistuksen määräämiseen eikä tuon tuomion vaikutusten kumoamiseen.

2) Puitepäätöksen 2008/909 8 artiklaa, 17 artiklan 1 kohtaa ja 19 artiklaa on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaista, yhtenäistuomion antamiseen liittyvää menettelyä, kunhan siinä noudatetaan täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvaa lähtökohtaista velvollisuutta tunnustaa sille siirretty tuomio ja panna täytäntöön rangaistus, jonka kesto ja luonne vastaavat aiemman tuomion antaneessa jäsenvaltiossa määrättyjä. Ainoastaan edellä mainitun puitepäätöksen 8 artiklan 2–4 kohdassa säädetyissä tiukoissa rajoissa voidaan yhtenäistuomion antamiseen liittyvän menettelyn kohteena olevan alkuperäisen rangaistuksen kestoa tai luonnetta tarvittaessa mukauttaa ennen yhtenäistuomion antamista.

[46] C-573/17, EU:C:2019:530.